«جام جم» در گفت‌وگو با دکتر علی انتظاری، جامعه‌شناس حضور و همدلی مثال‌زدنی مردم را تبیین کرد

مردم جلودارند

وحدت و انسجام ملی این روزهای مردم مثال‌زدنی است. خیابان‌های شهرهای کوچک و بزرگ کشور گواه این است که میدان‌ها هرگز نمی‌خوابند. لحظاتی که در آن، زمان می‌ایستد و تاریخ از سوی مردم روایت می‌شود؛ مردمی که همدلی را زندگی می‌کنند و حالا دشمن در محاسبات خود برای شکستن اراده‌شان، دچار خطای فاحش شده است. کسانی که «دفاع مقدس سوم» را این بار نه در خاکریزهای دورافتاده بلکه در قلب شهرها و کوچه‌پس‌کوچه‌ها راه انداخته‌اند. حتی در این میان نسل جدید هم به بلوغ سیاسی و بصیرت دست یافته است. برای واکاوی دقیق این تحولات، بررسی نقش مردم در همبستگی، راهکارهای عبور از بحران‌های روانی و اقتصادی و نقش رسانه در این روزها، با دکتر علی انتظاری، استاد دانشگاه و جامعه‌شناس به گفت‌وگو پرداخته‌ایم.

حضور خودجوش مردم در تجمعات شبانه در تجدید بیعت با رهبر معظم انقلاب چه پیامی به دشمنان می‌دهد؟

این اقدامات شرایطی را رقم می‌زند که منجر به شکل‌گیری «ید واحد» در ملت می‌شود. تجربه مشترک شکل‌گرفته به تقویت هویت ملی کمک می‌کند. توجه به پرچم و برافراختن آن و شعارهای داده شده فوق‌العاده است. شعارهای بصیرانه‌ای که نشان می‌دهد مردم متوجه شده‌اند راز پیروزی‌شان اتحاد است و بسیار آگاهانه عمل می‌کنند؛ به‌ویژه این‌که حضورهای مردمی، محله‌ای و خودجوش است و اینگونه نیست که کسی آنها را هدایت یا مدیریت کند. مردم خودشان تبدیل به رسانه شده‌اند و مکانیسمی برای تقویت همبستگی ملی هستند که اثر بسیار ماندگاری بر جوانان و نوجوانان نیز دارد و آنها را برای آینده بیمه می‌کند. ما در همین حملات اخیر و نقض حقوق بشر، شاهد رشد فزاینده سرمایه‌های اجتماعی و تاب‌آوری اجتماعی هستیم. این یعنی تحقق سکینه‌ای که خداوند به مومنان وعده داده و این پدیده در دنیا بی‌نظیر است.

در این شرایط مردم و مسئولان چه اقداماتی برای حفظ و افزایش همدلی باید انجام دهند؟

مردم این سرزمین، پیشرو و جلودار مدیریت مسائل خود هستند. بنابراین الگوی حکمرانی ما باید حتما حکمرانی مردمی باشد و مسئولان موظفند مردم‌مدار عمل کنند. در شرایط کنونی، مطالبه وحدت نیز از مطالبه‌های اصلی از سوی مردم است و حکمرانان باید این محور را سرلوحه برنامه‌های خود قرار دهند. ما با مردمی روبه‌رو هستیم که اهالی گفتمان مقاومت هستند؛ مردمی که فارغ از سلیقه‌های سیاسی، همگی در جبهه مقاومت ایستاده‌اند. دولتمردان نباید اجازه دهند که اهالی گفتمان کرنش، مدیریت اوضاع را به دست بگیرند. این جریان سال‌هاست از طریق دکترین‌های غربی و از طریق دانشی که در دانشگاه‌ها در حوزه علوم انسانی گسترش داده، سعی در غلبه گفتمان تسلیم و سازش داشته است. نمونه بارز این رویکرد، نامه برخی افراد پس از جنگ ۱۲روزه به رئیس جمهور بود که با ادعای تجربه‌اندوزی، خواستار تغییر فرمان و کرنش در برابر دشمن شدند. اجازه مدیریت به این جریان، خیانتی بزرگ به مردمی است که با حضور خود مانع از آن شدند که پیاده‌نظام دشمن اوضاع را تصاحب کند. بنابراین مسئولین باید قدر این مردم را بدانند. تامین نیازها، به‌ویژه در قالب مردمی کردن امور اهتمام داشته باشند. مردم‌سازی اقتصاد نیز ضرورتی انکارناپذیر است. اقتصاد مقاومتی نباید صرفا یک شعار باشد بلکه باید اقتصادی خودکفا، برونگرا و غیرمستقل از منابع خارجی باشد که وابستگی ایجاد نکند. مسئولین باید به‌جای توجه به منافع رانت‌خواران، در عمل به فکر رفع نیازهای مردم باشند.

به وحدت مثال‌زدنی مردم اشاره کردید اما حملات اخیر دشمن آمریکایی-صهیونی تاثیرات دیگری نیز بر کودکان و نسل جوان گذاشته است.

بدون تردید هر جنگی آثار روانی و اجتماعی ماندگاری دارد و واقعیت این است که ما دربرابر آن کاملا آسیب‌ناپذیر نیستیم. جنگ هزینه دارد و ما نه از آن استقبال می‌کنیم و نه دنبال آن هستیم اما خطای محاسباتی دشمن ما را نیز درگیر جنگ اخیر کرد. با این حال قطعا یک استراتژی پایدار می‌تواند از جنگ‌های بعدی جلوگیری کند. به این معنا که وقتی اقتدار ما نمایان شود و به جایگاه واقعی خودمان در منطقه و جهان دست پیدا کنیم، خود این مسأله مانع از آن می‌شود که کسی مانند ترامپ وسوسه حمله به ایران را در سر بپروراند. ما با یک نظام صهیونیستی روبه‌رو هستیم که برای تضمین منافع خود، به‌صورت راهبردی از رسانه‌ها، مدیریت افکار عمومی و دانش بهره می‌برد. همین وضعیت شرایطی را ایجاد می‌کند که به روح و روان مردم آسیب می‌زند. با وجود این، آثار روانی و اجتماعی جنگ واقعی وجود دارد. اضطراب‌ها، نگرانی‌ها و بمباران‌هایی که مردم را نیمه‌شب از خواب بیدار می‌کرد، صدمات جبران‌ناپذیری به‌ویژه برای جوانان و نوجوانان ما به‌دنبال دارد. با این حال نباید فقط نگران جنبه‌های استرس‌زا و مشکلات روحی و روانی باشیم؛ قطعا اینها لطمه دارند و باید برای آنها چاره‌ای اندیشیده شود اما جنبه‌های اجتماعی باعث می‌شود سرمایه‌های اجتماعی قدرتمندی شکل بگیرد.

بدین ترتیب به‌نظر می‌رسد در شرایط کنونی باید روی نقاط مثبت جامعه تمرکز کرد.

در کنار این آسیب‌ها، پدیده مهمی که رخ می‌دهد، شکل‌گیری بصیرت در این نسل است؛ نسلی که دشمن را می‌شناسد و درک می‌کند که در حال حاضر آمریکا کسی است که قدرت‌نمایی می‌کند و زور می‌گوید. بصیرتی فراملی که در مردم گسترش یافته و نسل جدید و کودکان ما آن را تجربه می‌کنند. آنها در تجمعات‌شان در این بیش از ۵۰شب در شهرهای مختلف کشور حضور فعال دارند و به امر مقدسی دست می‌یابند که هرگز از طریق آموزش‌های کلاسیک قابل دستیابی نبود. اکنون در حضورهای مردمی، نسل جدید ما مشارکت دارند و هم‌افزایی میان مومنان شکل می‌گیرد.

در این میان رسانه‌های بیگانه نیز در حال پخش شایعات هستند. به‌نظر شما بهترین راه برای مدیریت این فضا چیست؟

در این خصوص باید اقدامات بلندمدت، کوتاه‌مدت و میان‌مدت به‌صورت همزمان انجام پذیرد اما آنچه اهمیت حیاتی دارد، توجه به رسانه‌های دشمن است. نمی‌توان انتظار داشت فضای شایعه گسترش نیابد، در حالی که رسانه دشمن به‌صورت شبانه‌روزی فعال است و آن‌ان دائما به شایعات دامن می‌زنند. بنابراین باید اهتمام جدی وجود داشته باشد تا رسانه‌های رسمی برای بی‌اعتبارسازی رسانه‌های دشمن وارد عمل شوند. اگرچه اقداماتی در این راستا صورت گرفته اما کافی نیست. این اقدامات باید به حدی مؤثر باشند که مردم به این باور برسند که رسانه دشمن قابل اعتماد نیست بلکه صرفا ابزاری در دست دشمن و ساحتی از حملات آنان است و ما خود را در مقابل آن قرار داده‌ایم. این مسأله باید با استفاده از ابزارهای مختلف به‌گونه‌ای مناسب صورت‌بندی شود که مردم نسبت به رسانه‌های دشمن، به‌ویژه در شرایط جنگی، حساسیت لازم را داشته باشند.

در شرایط کنونی الگوی حکمرانی ما باید حتما حکمرانی مردمی باشد و مسئولان موظفند مردم‌مدار عمل کنند

در داخل کشور هم عده‌ای تلاش می‌کنند تا رسانه ملی و نهادهای رسمی را تخریب کنند. رفتار با این افراد باید چگونه باشد؟

باید با اقداماتی که علیه رسانه‌های ملی ما صورت می‌گیرد، به‌شدت برخورد شود. برخی از جریان‌های سکولار در جامعه تلاش می‌کنند رسانه ملی را بی‌اعتبار کنند و این کار در چنین شرایطی، جنایت جنگی به شمار می‌آید. قوه قضاییه باید این موضوع را کاملا رصد کرده و با آن برخورد کند. کسانی که رسانه ملی و رسانه‌های همسو را بی‌اعتبار می‌کنند، عملا مردم را مخاطب رسانه‌های دشمن می‌سازند. یعنی این افراد ستون پنجم دشمن هستند و باید با آنها برخورد جدی شود. حفظ نظام بسیار حائز اهمیت است و در این میان، افکار عمومی نقش محوری دارد. اگر در همین جریانات، مردم در صحنه نبودند و پیاده‌نظام دشمن در مقابل نظام قرار می‌گرفت، ما قافله را باخته بودیم. بنابراین افکار عمومی بسیار مهم است. ما باید رویکردی آفندی داشته باشیم و تقویت پلتفرم‌های ایرانی ضروری است. همین حضورهای مردمی خود یک رسانه است و رسانه ملی نیز این حضور را بسیار خوب منعکس می‌کند. آنچه می‌تواند در این میان کمک‌کننده باشد، تقویت رسانه‌های محلی است؛ البته به‌صورت مدیریت شده و نظام‌مند.

در نهایت چه عواملی باعث می‌شود یک جامعه بتواند از بحران‌های شدید عبور کند و دوباره خود را بازسازی کند؟

به‌نظر می‌رسد مهم‌ترین رکن برای عبور جامعه از بحران‌ها، اقتدار در میدان است. تمام آسیب‌هایی که وارد شده قابل بازسازی است و قطعا آن را بهتر از گذشته خواهیم ساخت. البته از دست دادن رهبر شهیدمان ضربه و خسارتی جبران‌ناپذیر بود اما ما به شهادت اعتقاد داریم. ما در میدان نظامی به پیروزی دست یافتیم. اکنون باید در میدان گفتمان نیز پیروز شویم. نمی‌توان پذیرفت که جمهوری اسلامی در میدان نظامی موفق باشد اما گفتمان‌های مدرنیته، جهانی شدن، بروکراسی، دموکراسی لیبرال، اصلاح‌طلبی و سکولاریسم همچنان حاکم باشند. باید با اعتماد به نفس از دانشگاه‌ها بخواهیم سمت تولید گفتمان‌های رقیب حرکت کنند. نظامی‌ها کار خود را به‌خوبی انجام دادند و موشک‌های نقطه‌زن ساختند که دمار از روزگار دشمن درآورد. دانشگاه‌های ما نیز باید گفتمان‌های نقطه‌زن رقیب را بسازند. ما ظرفیت ساخت گفتمان‌های بدیل برای مدرنیته، بروکراسی، دموکراسی و جهانی شدن را داریم و حرف‌های زیادی نیز در این زمینه زده شده اما متاسفانه نظام دانشگاهی ما به این موارد توجه و پیگیری لازم را نداشته است. این موضوع باید به یک برنامه عملیاتی تبدیل شود. چنین اقدامی خود به خود به معنای تولید رفاه، ایجاد اعتماد به نفس و بازسازی کشور است و کلید عبور موفق از بحران‌هایی است که دشمن برای ما ساخت.

یادداشت

غلامرضا خواجه‌سروی | عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

دانش
سرمایه‌ای فراتر از ساختمان

حمله دشمنان به نهادهای علمی، دانشگاه‌ها و مدارس بار دیگر نشان داد آن دسته از جریان‌هایی که چنین اقداماتی را در دستور کار قرار می‌دهند، علی‌رغم ادعاهای مکرر درباره حمایت از علم، فناوری و پیشرفت، در عمل رفتاری آشکارا ضدعلمی و ضدتوسعه دارند. این تناقض رفتاری، یکی از نشانه‌های مهم در تحلیل ماهیت و اهداف این گروه‌هاست.

دانشگاه‌ها و مراکز علمی صرفا ساختمان یا نهاد اداری نیستند بلکه موتورهای اصلی تولید دانش، فناوری و نوآوری‌اند. این مراکز مستقیما با زندگی روزمره مردم، رفاه عمومی، رشد اقتصادی و استقلال علمی کشورها پیوند دارند. از همین رو حمله به آنها در واقع هدف قرار دادن آینده یک جامعه و مسیر توسعه آن است. تناقض آشکار در رفتار این جریان‌ها زمانی روشن‌تر می‌شود که همین نهادها را در ظاهر می‌ستایند اما در عمل تلاش می‌کنند آنها را تضعیف یا نابود کنند.

به‌نظر می‌رسد این گروه‌ها به‌خوبی دریافته‌اند که بخش مهمی از پیشرفت‌های کشور در چهار دهه گذشته حاصل تلاش بی‌وقفه دانشمندان، اساتید دانشگاه و مراکز علمی بوده است. به همین دلیل، در مقاطعی تلاش کرده‌اند با اقداماتی نظیر حمله به زیرساخت‌های علمی، ایجاد اختلال در فعالیت دانشگاه‌ها و حتی ترور دانشمندان، روند رشد علمی و فناوری را دچار وقفه کنند. تمرکز این اقدامات در جریان جنگ تحمیلی سوم، بیش از همه بر دانشگاه‌های صنعتی و مراکز تحقیقاتی بوده است با این تصور که می‌توانند موتور محرک پیشرفت علمی را از کار بیندازند یا کند کنند.

برخی تحلیلگران این رفتارها را ناشی از این تصور اشتباه می‌دانند که ایجاد رعب، ناامنی و بی‌ثباتی می‌تواند موجب کاهش انگیزه در میان دانشمندان و دانشجویان شود و در نهایت، مسیر فعالیت‌های علمی را متوقف سازد اما تجربه‌های تاریخی و واقعیات میدانی نشان داده چنین رویکردهایی نه‌تنها به توقف جریان علم منجر نشده بلکه در بسیاری از موارد، انگیزه و اراده نسل‌های جدید را برای ورود جدی‌تر به عرصه‌های علمی و فناوری تقویت کرده است. جامعه علمی ایران بارها نشان داده در برابر فشار و تهدید، مسیر خود را با جدیت و پایداری بیشتری ادامه می‌دهد. درواقع علم و دانش به‌ویژه دانش‌هایی که زیربنای فناوری‌های نوین، اقتصاد دانش‌بنیان و توسعه پایدار هستند در ذهن جامعه علمی ایران به‌عنوان یک سرمایه راهبردی و غیرقابل جایگزین تثبیت شده‌اند. این سرمایه، برخلاف سازه‌های فیزیکی، با تخریب ساختمان‌ها و مراکز آموزشی از بین نمی‌رود؛ هرچند ممکن است در کوتاه‌مدت خسارت‌هایی ایجاد شود و روند برخی فعالیت‌ها را با دشواری مواجه کند.

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۲۳۴

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱				■								■			
۲						■						■			
۳					■					■					
۴			■				■				■				
۵		■						■						■	
۶				■					■				■		
۷						■									■
۸					■						■				
۹	■									■					
۱۰			■				■					■			
۱۱		■						■						■	
۱۲					■				■				■		
۱۳						■					■				
۱۴				■						■					
۱۵				■								■			

جدول عادی

افقی: ۱) بریدن شاخه‌های زائد درخت-از غذاهای محلی گیلان-اختلالی عصبی۲) نامبارکی ـ نوشته شده ـ یک حرف و سه حرف۳) هلاک-سمیع-آبگوشت۴) پوستین-شبیه عقیق-زنگ گردن چهارپا-یاری دهنده۵) بخش معرفی عناوین کتاب-سردار ایرانی در زمان خسروپرویز۶) خالی-واحد شمارش بسته‌بندی برنج-گرم‌ترین سیاره-فرورفته۷) قبیله‌ها-نوشتن همراه با خلق زیبایی۸) خبیث-الهه ماه و جنگل در اساطیر رومی-رود خراسان شمالی۹) فاقد نظم و قانون و قاعده ـ نوعی لباس مردانه و زنانه۱۰) ضمیر سوم ـ جایز ـ ممکن-پارچه صاف‌کن۱۱) کروموزوم-قرار دادن۱۲) نوعی ماهی جنوب ـ از اجزای پیراهن-پاسخ مثبت-داخل۱۳) هنرمند-گیرنده امواج تلویزیونی-از هفت‌سین۱۴) آچار سرکج-شاعر نوپرداز-دارای سطح صاف۱۵) خرده‌سنگ-اعتراض به حکم مرحله اول دادرسی-شب عرب.

عمودی: ۱) بزرگ‌ترین تولیدکننده فیلم در جهان-یک واحد از توپخانه۲) مهربانی-سروصدا-بسیار خوب۳) منفک-صافی ـ لغت‌نامه۴) عنوان جنگ هایی که پیامبر(ص) در آنها شرکت نداشت-سبد نان اروپا لقب این کشور است۵) نوعی بالاپوش ـ همکاری در انجام کاری-روز عرب ـ قابل شنیدن۶) سال ۳۶۵ روزه-اهل روستا-بنابراین۷) بی خطر-تصرف و اشغال ـ دوره‌ای از بیماری۸) هشتاد و پنجمین سوره ـ مجرای تهویه هوا ـ مربوط به هنر۹) همگرایی-گوش دادن ـ انجیر قرآنی۱۰) چهره ـ سامانه بانکی برای انتقال پول-مخفی۱۱) طلای قالبی-موجود خیالی-شکاف باریک-دسته و گروه۱۲) باشگاه فوتبال اسپانیایی-جریان مستقیم برق۱۳) سرزمین افراسیاب-از درجات نظامی-سوغات ارومیه۱۴) اسب بارکش ـ واحد اندازه‌گیری وزن الماس-ظاهر شدن ۱۵) هر بخش از مسابقه بسکتبال-نوعی تمساح.

جدول ویژه

افقی: ۱) پارچه صاف‌کن ـ گوشه‌ای در دستگاه ماهور-کینه۲) خوردن ـ نقاش فلاماندی قرن هفدهم ـ فرمانده ۳) براق‌کننده کفش-خوشگذرانی-آسمانی۴) درون دهان-پاسبان-همراه مهره-نام‌ها۵) رهبر قوم هون ـ برادر و خواهر متوفی۶) سازمان همکاری‌های اقتصادی ـ نام اختصاری سازمان جهانی کار-دیوار بلند ـ خودرأی۷) از وسایل بازی کودکان در پارک‌ها ـ جنگ‌افزار قدیمی۸) انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی-موسیقی-گروه مجهز۹) نمایشنامه‌نویس سوئدی و خالق آندورا-باب روز۱۰) گوشت آذری-نومیدی-سماق-دومین حرف یونانی۱۱) شهرستانی در استان اصفهان ـ نوعی اسلحه کمری۱۲) همراه پشتک-زعفران-بسیار درخشان-روشنایی۱۳) افزونی-فراخ-ذخیره انرژی الکتریکی در خازن۱۴) صوت اندوه-سرطان خون-سراینده مثنوی۱۵) بیماری ـ تأمین مالی پروژه‌ای از سوی بانک‌ها یا شرکت‌ها-شکاف.

عمودی: ۱) نامحدود بودن قدرت فرمانروا در عمل ـ کروموزوم غیرجنسی۲) فیلمی ساخته هیچکاک که سکانس پلان نامیده می‌شود ـ بخشندگی ـ پنجمین ماه سریانی۳) آوای متمایزکننده معنی در زبان-کتاب زرتشت-واجبات دینی۴) گستردگی-نوعی دسر شکلاتی۵) خاندان-رنگ برتر-شمشیر دفاعی ژاپنی ـ از بین رفته۶) میز پایه کوتاه ـ فتنه-گشاده۷) برگه چاپی ـ نوعی بیماری وبا ـ خوراکی از اسفناج۸) سازی زخمه‌ای-معاینه پزشکی-خصم۹) عتیقه-واحد اندازه‌گیری شدت زلزله-کلمه پرسش۱۰) گرداگرد دهان-شالی-شیوه انجام کار۱۱) خسیس-قلعه حکومتی ـ طرحی برای فرش دستباف ایرانی ـ فلز سرخ۱۲) سرشار-پایتخت لهستان۱۳) کار افتخارآفرین و شجاعانه-مدرسه بزرگسالان-ابزار۱۴) قائم به ذات-بعد از جنگ از دشمن باقی می‌ماند-واجب۱۵) درجه‌دار دریایی-تئاتر تعلیمی تربیتی.

حل جدول عادی ۷۲۳۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ه	ن	گ	■	ا	ل	ک	ت	ر	و	م	و	ت	و	ر
۲	ا	خ	ذ	■	ر	و	ی	ت	■	ا	ل	ب	ا	ل	و
۳	گ	ل	ر	ی	ز	ا	ن	■	ع	ل	م	ا	■	ف	ش
۴	■	■	■	ا	ی	ش	■	ر	س	و	ل	■	ت	ر	ن
۵	س	ر	س	ب	ز	■	م	ق	ر	ر	■	م	ر	ا	د
۶	ز	ا	ی	و	■	ض	ر	ب	ت	■	ت	ع	ا	م	ل
۷	ا	س	ب	■	د	ا	د	ا	■	ا	ی	د	ز	■	■
۸	ر	و	ز	ن	ا	م	ه	■	و	ی	و	ل	ن	س	ل
۹	■	■	م	ب	ی	ن	■	ص	ا	ی	ب	■	ا	ر	و
۱۰	ر	ن	ی	و	م	■	ک	ن	د	ن	■	پ	م	ا	د
۱۱	ن	ی	ن	ی	■	ا	ف	ع	ی	■	ب	ا	ه	ن	ر
۱۲	گ	ل	ی	■	ک	ن	ش	ت	■	ی	ا	ک	■	■	■
۱۳	خ	و	■	س	و	ت	ک	■	پ	ا	ل	ت	و	ی	ی
۱۴	د	ف	ت	ر	چ	ه	■	ب	ر	و	ن	■	ل	ا	و
۱۵	ا	ر	ز	و	ه	ا	ی	ب	ز	ر	گ	■	ا	ل	م

حل جدول ویژه ۷۲۳۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	پ	ا	ک	■	ر	ق	ص	م	ا	د	ی	ا	ن	ه	ا
۲	ن	و	ا	■	ی	و	ف	و	■	ر	س	و	ا	ی	ی
۳	س	ا	ز	و	ا	ر	ه	■	ن	ت	ا	ج	■	د	ر
۴	■	■	■	ر	س	ت	■	ت	و	ن	ر	■	خ	ر	س
۵	ل	م	ع	ا	ت	■	ب	ز	ر	گ	■	ا	ل	ا	و
۶	م	ا	ر	ق	■	ن	ح	ا	س	■	گ	ل	و	ت	ن
۷	ا	ر	ض	■	ح	ج	ا	ر	■	ر	ا	ک	ت	■	■
۸	ز	ی	ا	ن	ک	ا	ر	■	ت	ا	ر	ی	خ	چ	ه
۹	■	■	ن	ق	م	ت	■	چ	ا	ه	ی	■	ا	ن	ا
۱۰	س	ا	د	ا	ت	■	م	ل	ی	ن	■	ت	ن	ب	ل
۱۱	ا	د	ا	ش	■	ا	ک	ی	پ	■	م	ا	ه	ر	و
۱۲	ن	ی	م	■	ش	م	ع	ک	■	ش	غ	ب	■	■	■
۱۳	ر	ت	■	ر	ک	و	ب	■	ر	ی	ب	و	ز	و	م
۱۴	و	و	د	ب	ا	ل	■	س	و	م	و	■	ف	ح	ص
۱۵	ف	ر	ا	ن	ک	ن	ش	ت	ا	ی	ن	■	ت	ی	ر

حل سودوکو ۵۱۱۱

۸	۶	۷	۵	۳	۹	۱	۲	۴				۴	۳	۹	۸	۲	۷	۵	۶	۱
۴	۲	۳	۶	۷	۱	۸	۹	۵				۸	۱	۲	۶	۵	۴	۷	۳	۹
۵	۹	۱	۴	۲	۸	۷	۳	۶				۷	۵	۶	۹	۳	۱	۲	۴	۸
۳	۴	۲	۸	۹	۵	۶	۱	۷				۱	۸	۷	۵	۶	۲	۴	۹	۳
۶	۵	۹	۷	۱	۴	۲	۸	۳				۹	۴	۳	۱	۷	۸	۶	۵	۲
۱	۷	۸	۳	۶	۲	۵	۴	۹				۶	۲	۵	۳	۴	۹	۸	۱	۷
۹	۸	۶	۱	۵	۳	۴	۷	۲	۸	۹	۳	۵	۶	۱	۲	۸	۳	۹	۷	۴
۲	۱	۵	۹	۴	۷	۳	۶	۸	۵	۱	۷	۲	۹	۴	۷	۱	۵	۳	۸	۶
۷	۳	۴	۲	۸	۶	۹	۵	۱	۲	۴	۶	۳	۷	۸	۴	۹	۶	۱	۲	۵
						۸	۱	۹	۷	۵	۴	۶	۳	۲						
						۲	۴	۷	۳	۶	۹	۱	۸	۵						
						۶	۳	۵	۱	۸	۲	۷	۴	۹						
۵	۴	۸	۶	۱	۲	۷	۹	۳	۴	۲	۱	۸	۵	۶	۳	۲	۷	۴	۹	۱
۱	۹	۷	۳	۸	۴	۵	۲	۶	۹	۷	۸	۴	۱	۳	۹	۸	۵	۷	۶	۲
۳	۶	۲	۷	۵	۹	۱	۸	۴	۶	۳	۵	۹	۲	۷	۶	۱	۴	۸	۵	۳
۷	۱	۳	۲	۴	۸	۹	۶	۵				۷	۳	۴	۸	۵	۲	۹	۱	۶
۲	۸	۴	۹	۶	۵	۳	۷	۱				۱	۶	۵	۴	۹	۳	۲	۷	۸
۶	۵	۹	۱	۳	۷	۸	۴	۲				۲	۹	۸	۷	۶	۱	۵	۳	۴
۹	۳	۱	۸	۲	۶	۴	۵	۷				۵	۴	۹	۱	۳	۸	۶	۲	۷
۴	۷	۶	۵	۹	۳	۲	۱	۸				۶	۷	۱	۲	۴	۹	۳	۸	۵
۸	۲	۵	۴	۷	۱	۶	۳	۹				۳	۸	۲	۵	۷	۶	۱	۴	۹

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

سودوکو ۵۱۱۲

	۵	۹				۱	۸						۳	۹				۶	۱	
۶			۹		۷			۳				۴			۷		۶			۹
۳				۴				۲				۷				۹				۲
	۱						۳						۷						۴	
		۴				۲								۵				۹		
	۲						۶						۱						۲	
۸				۲				۱				۳				۲				۱
۱			۴		۸			۶				۱			۵		۴			۸
	۶	۵				۳	۴			۱			۶	۲				۷	۳	
									۶		۷									
								۹				۷								
									۴		۲									
	۳	۶				۱	۵			۲			۴	۳				۲	۷	
۱			۲		۷			۴				۲			۹		۳			۴
۴				۱				۳				۸				۷				۳
	۸						۲						۹						۱	
		۹				۷								۷				۴		
	۱						۴						۳						۹	
۹				۵				۸				۷				۸				۱
۸			۴		۶			۲				۳			۵		۲			۹
	۴	۲				۵	۷						۵	۹				۶	۲	